

**ДОСВІД ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗОНУВАННЯ НИЗОВОЇ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ ДЛЯ ЦІЛЕЙ
ОПТИМІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

О.Є. Афанасьєв

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Сучасною тенденцією у розвитку приміських зон великих міст Південно-Східної України є формування рекреаційного простору, пов'язаного із створенням якісно нових штучних рекреаційних об'єктів, а отже, і нових відповідних форм природокористування. Концентрації населення в крупних містах повинна відповідати і висока концентрація рекреаційних об'єктів в передмістях, а процесам урбанізації повинні відповідати процеси розширення рекреаційного простору і ускладнення його структури. Це пов'язано не лише із зростанням чисельності населення, а й із збільшенням інтенсивності праці в мегаполісах, частотою стресових ситуацій, що сприяє необхідності рекреації, при якій головна мета – відпочинок і відновлення фізичних і духовних сил, реабілітації, коли головна мета – відновлення здоров'я в санаторно-курортних установах. З метою комплексної оцінки рекреаційних ресурсів території регіону Південно-Східної України, розроблення пропозицій по формуванню територіального рекреаційного комплексу регіонального значення, складення схеми просторово-територіального зонування за видами використання земель, формування пропозицій із потенційних до розвитку конкретних видів і форм рекреаційної діяльності тощо нами обраний модельний полігон – територія Любимівської сільської ради Дніпропетровського району Дніпропетровської області. Район дослідження являє собою частину приміської зони м. Дніпропетровська, розташованої в межах басейну Дніпра та її притоки Самари, і безпосередньо простягається вздовж лівого берега Дніпра.

Зонування території полягає у визначенні всіх доцільних або припустимих

видів її використання і забудови, їх взаємного просторового розташування і встановлення меж зон, регламентації планувальних параметрів і стандартів забудови земельних ділянок у кожній зоні. Воно повинно забезпечити функціональну, соціально-економічну, екологічну, естетичну сумісність всіх існуючих або намічуваних видів використання і забудови території сільради та відповідати суспільним інтересам її розвитку. Також інтегральне зонування дозволить більш точно визначити можливості розвитку території та можливості використання земель. На основі використання функціонально-планувальної методики здійснено інтегральне зонування території Любимівської сільської ради: виділено три зони та п'ятнадцять підзон, що в достатній мірі задовольняє потреби у територіальному плануванні. Вибір даних зон та підзон зумовлений їх функціональним використанням та властивостями.

В межах заповідно-рекреаційної зони території може проводитися короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць. Тут дозволяються влаштування та відповідне обладнання туристичних маршрутів пізнавального характеру, а також туристських стежок, забороняються рубки лісу, промислове рибальство й мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони. У підзоні стаціонарної і регульованої рекреації можливо розміщення зон відпочинку, комплексів і окремих установ санаторного лікування, тривалого відпочинку і туризму, готелів, мотелів, кемпінгів та інших об'єктів обслуговування відвідувачів потенційного до створення туристсько-рекреаційного кластеру «Сільське Надпоріжжя». Підзона природно-заповідного фонду призначена для збереження і відтворення цінних природних та історико-культурних комплексів, об'єктів та їх окремих компонентів. Вони розташовуються як на природних, так і на змінених людською діяльністю ландшафтах. Ця зона може використовуватися для проведення науково-дослідних робіт як учбова база для студентів і учнів шкіл, та місць відпочинку для трудящих, якщо це не наносить шкоди видам і об'єктам природи, що охороняються, Відвідування зони регульованої заповідності

туристами і населенням повинно бути обмежене.

Господарська зона Любимівської сільської ради охоплює території, в межах яких вже проводиться інтенсивна господарська діяльність. Кожний вид господарської діяльності повинен мати свої обмеження, що забороняють: скидання у водойми неочищених відходів, безконтрольне застосування мінеральних, застосування стійких ядохімікатів, гербіцидів та інших засобів, меліоративні роботи, які можуть порушити екологічну рівновагу тощо. На теренах зони передбачається розвиток інтенсивного сільськогосподарського виробництва (ферм, підприємств з обслуговування сільськогосподарських потреб тощо) за рахунок земель, які не віднесені до заповідання, рекреації та сільськогосподарських угідь.

За підсумками роботи складено карту інтегрального функціонально-планувального зонування території Любимівської сільської ради (рис. 1). За підсумками інтегрального функціонального зонування території Любимівської сільської ради в аспекті перспективного створення регіонального туристсько-рекреаційного кластеру «Сільське Надпоріжжя» можливо скласти конкретні рекомендації і спланувати напрями і форми діяльності (у т.ч. в просторово-територіальному розрізі) щодо подальшого використання ресурсів місцевості для розвитку туристсько-рекреаційної діяльності. Зокрема, нами пропонується та обґрунтовується перелік з чотирьох видів і 29 форм рекреаційного природокористування, а також модель зонування досліджуваної території за пріоритетністю реалізації туристичних проєктів.

Отже, територія Любимівської сільради за умов комплексного підходу до проблеми оптимізації форм регіонального природокористування, передусім через створення туристсько-рекреаційного кластеру, може отримати нового імпульсу для економічного розвитку.

Список використаних джерел: 1. Афанасьєв О.Є. Історико-географічний аналіз регіонального природокористування: теорія, методологія, практика: Монографія. – Тернопіль: Вид-во «Крок», 2012. – 550 с. 2. Пропозиції щодо використання рекреаційного потенціалу Любимівської сільської ради для розвитку її території: [Звіт про НДР (заключний)] / Л. І. Зеленська, О. Є. Афанасьєв, Л. І. Довгаль, О. В. Троценко. – [Рукоп.] – Д.: ДП «Містобудівний кадастр», 2011. – 166 с.

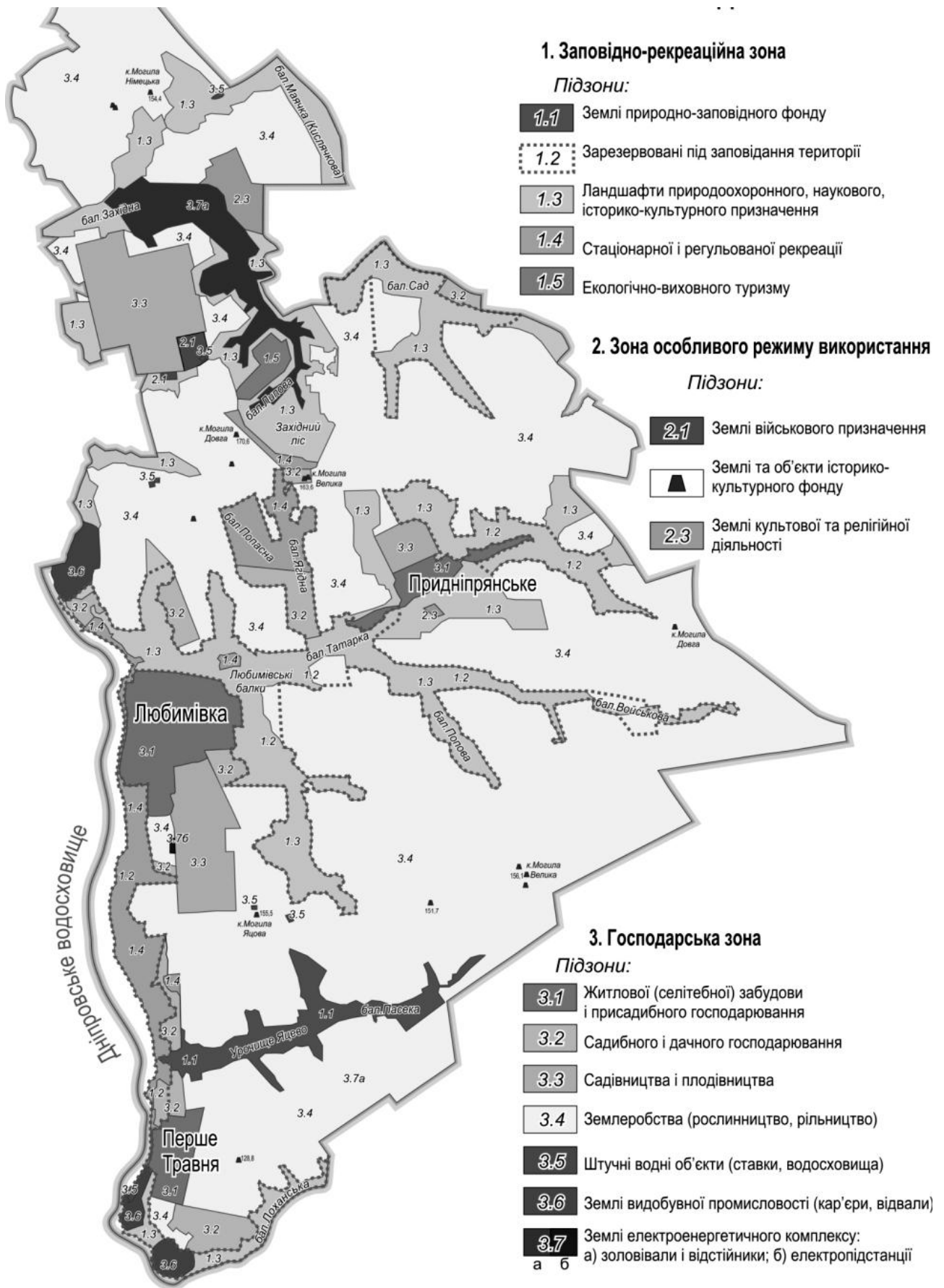

Рис. 1 – Схема функціонально-планувального зонування території Любимівської сільради

НАДРУКОВАНО:

Афанасьєв О.Є. **Досвід функціонального зонування низової адміністративно-територіальної одиниці для цілей оптимізації регіонального природокористування** // Регіон–2012: стратегія оптимального розвитку: Матер. наук.-прак. конф. з міжнар. участю. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. – С. 17-20.